

دوشنبه، بیستم آذرماه ۱۳۷۴

گفت‌و شنود داریوش فروهر با گزارشگر رادیو بیست‌و چهار ساعته‌ی صدای ایران، حسین مهری

آقای حسین مهری، نویسنده‌ی سرشناس و گزارشگر رادیو، در روز جمعه، هفدهم آذرماه، گفت‌و شنودی با داریوش فروهر در شهر فرانکفورت انجام داد که متن آن در زیر آورده می‌شود.

گزارشگر: آقای داریوش فروهر، که به دنبال دو عمل جراحی سخت در شهر فرانکفورت آلمان در حال درمان هستید، در چنین شرایطی ایشان لطف فرموده و با رادیو صدای ایران گفتگو کردند.

آقای فروهر، من از قدیم‌الایام، در واقع، از سال یک‌هزار و سیصد و بیست‌ونو افتخار شناختن شما را داشتم.

داریوش فروهر: لطف دارید. من جوانی و آرمان‌خواهی شما را هیچ‌گاه از یاد نبرده‌ام.

گزارشگر: ما در حزب ملت ایران بر بنیاد پان‌ایران‌یسم بودیم که شما دبیرکل آن حزب بودید و ما جزو اعضایش، در زمان شادروان دکتر مصدق؛ ولی حزب ملت ایران دنباله‌ی عنوان خود، یعنی «بر بنیاد پان‌ایران‌یسم»، را حذف کرده. شما دیگر پان‌ایران‌یست نیستید، آقای فروهر؟

داریوش فروهر: در کنگره‌ی نخست حزب، بعد از کودتای بیست‌و هشت مرداد، در شهریورماه یک‌هزار و سیصد و چهل، تصمیم گرفته شد که تنها به نام «حزب ملت ایران» کوشش‌های سیاسی انجام بشود. از آغاز هم، «بر بنیاد پان‌ایران‌یسم» به دنبال نام حزب به آن جهت آورده شده بود تا تداوم کوشش‌هایی را که در مکتب پان‌ایران‌یسم انجام گرفته بود نشان بدهد. از لحاظ جهان‌بینی، یعنی ملت‌گرایی، هیچ‌دگر‌دیدی در آن پدید نیامده و به اصل انکارناپذیر و یگانه‌جویی ملت‌ها وفادار است.

گزارشگر: سپاس‌گزارم، آقای داریوش فروهر، از این روشن‌گری که فرمودید؛ ولی سؤال اصلی بنده در باب انتخابات اسفندماه آینده است که از هم اکنون برخی از گروه‌ها و به‌ویژه رژیم تمام اجزایش آماده‌ی آن می‌شوند، تدارک می‌بینند. شما این انتخابات را به عنوان یک نمایش، یک خیمه‌شب‌بازی تحریم کردید. در این مورد چه می‌فرمایید؟

داریوش فروهر: همان‌طور که می‌فرمایید، از دیدگاه حزب ملت ایران، در هر مورد انتخابات، چه انتخابات مجلس شورای اسلامی، چه انتخاباتی که برای رئیس‌جمهوری انجام گرفته، از آغاز جنبه‌ی نمایشی داشته، هیچ‌گاه به‌راستی فضای سیاسی بازی که در آن یک‌گزینش‌ملّی انجام بگیرد نبوده است؛ اما این بار حزب ملت ایران درست در هنگامی که من بیمار و بیرون از کشور بودم در یکم آبان‌ماه اعلامیه‌ای داد زیر عنوان «انتخابات نمایشی را باید برهمزد.»

گزارشگر: بله، من خواندم این اعلامیه را.

داریوش فروهر: بسیاری از سازمان‌های سیاسی و بسیاری از شخصیت‌های سرشناس درون و بیرون کشور هم این فراخوان را پذیرفتند. در میان آن‌ها، چند تنی به این درخواست، خواست برهم‌زدن انتخابات نمایشی، شاید زودتر از هنگام عنوان «تحریم» دادند. من مصاحبه‌ای که چند شب پیش شما با یکی از شخصیت‌های سیاسی داشتید را شنیدم که سخن از تحریم به میان آمد. من نمی‌گویم ما به آن سمت نمی‌رویم، ولی آنچه که ما اکنون خواسته‌ایم فراتر از تحریم است. ما پیش‌شرط‌هایی برای ایجاد فضای سیاسی باز و برای ایمنی قضائی طرح کرده و خواسته‌ایم که جمهوری اسلامی برای پذیرش این پیش‌شرط‌ها به هر وسیله‌ی ممکن زیر فشار قرار بگیرد و از انجام انتخابات فرمایشی باز داشته بشود؛ و در این راستا، با یادآوری نقشی که مصدق بزرگ‌چهلوشش سال

پیش با پدید آوردن یک جبهه‌ی فراگیر ایفا کرده بود، تأکید کردیم که از این فرصت، از فرصت برهم‌زدن نمایش جمهوری اسلامی، بهره‌گیری بایسته برای شکل‌سازمانی دادن به جنبش خواستار مردم‌سالاری در ایران به عمل آید. انتخابات موضوع جزئی است و ما قطع داریم که بازیگری سردمداران جمهوری اسلامی دنباله خواهد یافت. ولی آنچه بیشتر مورد نظر ماست آن است که از این فرصت بهره‌برداری کنیم تا با زنده‌داشت همبستگی همگانی همه‌ی کسانی را که خواستار استقلال ملی، آزادی‌های فردی و اجتماعی و عدالت همگانی هستند در یک صف قرار بدهیم و جمهوری اسلامی را به عقب‌نشینی وادار کنیم. به این ترتیب ممکن است، در هنگامی که برای انجام این انتخابات نام‌نویسی نامزدها آغاز می‌شود، بخواهیم که مردم کنارمجویی کنند، نه نامزد بشوند، نه رأی بدهند؛ اما این به معنای بی‌حرکی و یا، چنان که آن شخصیت سیاسی چند شب پیش به شما گفتند، کنار نشستن نیست. ما خیلی جدی وارد صحنه خواهیم شد برای جلوگیری از تکرار این نمایش افتضاح‌آمیز و از همه‌ی ایرانی‌ها هم درخواست کمک و پشتیبانی کرده‌ایم. هم‌اکنون در درون و در بیرون ایران، کوشش‌های گسترده‌ای در جریان است که چه‌بسا این جبهه‌ی فراگیر پدید آید و جمهوری اسلامی به عقب زده شود.

گزارشگر: آقای داریوش فروهر، عرض کنم که من خدمت‌شنوندگان در درجه‌ی اول عرض می‌کنم شخصیتی که آقای فروهر به ایشان اشاره می‌کنند آقای مهندس عزت‌الله سحابی هستند که در هفته‌ی گذشته من با ایشان مصاحبه کردم، با آقای مهندس سحابی، مدیر مجله‌ی ایران فردا، که در تهران به‌سر می‌برند، و گفته بودند تحریم انتخابات از سوی داریوش فروهر در حقیقت شایع کردن سکوت و بی‌حرکی است. به هر حال جنبش به هر گونه که باشد بهتر از سکوت است. درست می‌گویم، آقای داریوش فروهر؟

داریوش فروهر: بله، درست می‌فرمایید؛ و گله‌ی من هم از همین جا آغاز شده. کسانی که در درون کشور به‌سر می‌برند، کسانی که از بیرون نگاه می‌کنند می‌بینند کوشش‌ترین سازمان سیاسی بر ضد جمهوری اسلامی حزب ملت ایران بوده و بی‌انصافی است اگر به آن تهمت بی‌حرکی بزنند.

گزارشگر: آقای فروهر، اگر شرایط شرکت در انتخابات، چه به عنوان نامزد نمایندگی و چه به عنوان رأی‌دهنده، اعتقاد به ولایت فقیه باشد، آیا مردم شرکت می‌کنند؟

داریوش فروهر: به نظر من، با قانون اساسی کنونی، با درآمیختن آموزش‌های دینی با حکم‌های دولتی، مردم دچار یک وازدگی شده‌اند. من چندی پیش که از ایران بیرون آمده بودم در مناسبتی گفتم، بعد از شانزده سال و نیم تجربه‌ی تلخ، ملت ایران اکنون خواستار جدایی دین از دولت است و بر روی این هدف پافشار هستم و باور دارم با چنین خواسته‌ای باید در قانون اساسی پرنقص کنونی دگرگونی و بازنگری گسترده‌ای به‌عمل بیاید و تا این وضع برپاست، مردم ایران به انتخابات آزاد اعتقادی ندارند و فریب تشریف‌های فریبده‌ی آن را نخواهند خورد.

گزارشگر: من تصور می‌کنم که آقای فروهر منظورشان حذف اصل ولایت فقیه باشد، در درجه‌ی اول.

داریوش فروهر: البته این اصطلاح در قانون اساسی به عنوان «ولی امر» و یا «رهبر» یا «شورای رهبری» به کار برده شده است.

گزارشگر: آقای داریوش فروهر، در اینجا یک فرصتی است که من نظر شما را راجع به فتوایی که برای مرگ سلمان رشدی صادر شد و، از دید دست‌کم خیلی‌ها، زیان‌های حیثیتی و مالی فراوان، به‌ویژه در سطح بین‌المللی، به ایران زد بپرسم؟

داریوش فروهر: من برای اینکه بگویم آن فتوا چگونه بوده است آمادگی یا شاید صلاحیت ندارم؛ ولی با هر نوع

تروریسم، هر نوع بازداشتن اشخاص از ابراز عقیده و آزادی نوشتار و گفتار سازوار نمی‌باشم، اما در عین حال با دشنام‌دهی‌های جلف هم هماهنگ نیستیم.

گزارشگر: بسیار ممنونم، آقای فروهر. عرض کنم سؤال من باز هم در ارتباط با انتخابات است. می‌خواستم ببینم شما و حزب ملت ایران در درون مرز فعالیت هماهنگی با دکتر ابراهیم یزدی و نهضت آزادی یا تلاشگران آزادی انتخابات، که هم در درون مرز مستقرند هم در برون، دارید؟

داریوش فروهر: درمورد آقای دکتر ابراهیم یزدی و جمعیت نهضت آزادی ایران بگذارید حرف خودشان را تکرار کنم که باز شاید در گفتگو با شما ذکر کرده بودند: ایشان به راه خود می‌روند ما به راه خود. اما درمورد تلاشگران، اگر آن‌ها به طور جدی انتخابات نمایشی را زیر پرسش ببرند و دست‌کم پای‌بند این باشند که چنانچه پیش‌شرط‌هایشان انجام نشود - اگرچه پیش‌شرط‌ها چندان جدی نیست و با آن پیش‌شرط‌هایی که حزب ملت ایران ابراز داشته بسیار تفاوت دارد - مورد پشتیبانی ما قرار خواهند گرفت.

گزارشگر: جناب آقای فروهر، پیش‌شرط‌های شما در اصل چیست؟

داریوش فروهر: ما این پیش‌شرط‌ها را از مدتی پیش عنوان کردیم، هنگامی عنوان کردیم که فرصت بود با پدید آوردن فضای سیاسی باز و ایجاد ایمنی قضائی جمهوری اسلامی به‌طورکلی از وحشت‌انگیزی باز بماند و به عقب نشاندن شود. اگر بخواهید آن پیش‌شرط‌ها را باز هم از روی همان اعلامیه بازگو می‌کنم که عبارت‌اند از: پدید آوردن فضای سیاسی باز از راه:

- پاس داشتن آزادی گفتار و نوشتار و گردهمایی و جلوگیری از تجاوزگری گروه‌های فشار به هر عنوان؛

- آزاد گذاردن همه‌ی سازمان‌های سیاسی و حزب‌های دگراندیش و نیز اتحادیه‌ها، انجمن‌ها، و کانون‌ها و به‌طورکلی نهادهای صنفی هر گروه اجتماعی؛

- اجازه‌ی نشر دادن به همه‌ی روزنامه‌ها، ماهنامه‌ها، و فصلنامه‌ها، و کتاب‌های دارای بینش‌های گوناگون، برکنار از هر سانسور؛

- برروی هم، زنده‌داشت همه‌ی «حقوق ملت»، که در بیست‌و‌چهار اصل از فصل سوم قانون اساسی پیش‌بینی شده است.

ایجاد ایمنی قضائی از راه:

- بازگرداندن صلاحیت عام دادگاه‌های عمومی دادگستری و برچیدن دادگاه‌های اختصاصی، جز آنچه در قانون اساسی پذیرفته شده است؛

- پایان دادن به کار نهادهای سرکوبگری که نام «دادگاه‌های ویژه‌ی روحانیت» و یا «انقلاب اسلامی» به آن‌ها داده شده است و تنها پاسداری از جو وحشت را بر عهده دارند؛

- رسیدگی به بزه‌های سیاسی در دادگاه‌های عمومی با حضور هیئت منصفه، به طور علنی، و با شرکت وکیل دادگستری یا انتخابی؛

- آزادی همه‌ی زندانیان سیاسی، که به هر عنوان در گوشه‌وکنار کشور در بند هستند، حتی اگر مورد دادرسی‌های فرمایشی قرار گرفته باشند.

افزون بر این‌ها، باید اختیاری‌هایی که شورای نگهبان با برداشت نادرست از اصل نودونهم قانون اساسی به خود داده و دامنه‌ی «نظارت» بر انتخابات را به تشخیص صلاحیت نامزدها و نیز دخالت در کارهای اجرائی کشانده

است حذف گردد تا در هر گزینشی به‌راستی میزان رأی مردم باشد.

یکی از پیش‌شرط‌هایی که از قبل گفته شده بود و در این اعلامیه نیامده نیز «دادن تأمین‌های لازم به انبوه ایرانیانی که به کشورهای بیگانه کوچ کرده‌اند برای بازگشت به میهن» می‌باشد.

که این پیش‌شرط‌ها جدی‌تر از آن پیش‌شرط‌های شعارگونه‌ای است که حزب باید بپذیرد: من آزاد باشم، روزنامه‌ی من آزاد باشد یا به من در خیابان بلندگو بدهید که از پشت آن حرف بزنم. پیش‌شرط‌های ما، اگر انجام می‌گرفت، وحشت‌برانگیزی جمهوری اسلامی پس زده می‌شد و امکان یک گزینش ملی آزاد پدید می‌آمد.

گزارشگر: سپاس‌گزارم، آقای فروهر. من نظرتان را در اینجا درباره‌ی طرح آقای هوشنگ انصاری، در صورتی که به اطلاعاتتان رسیده باشد، می‌خواهم.

داریوش فروهر: بله، طرح ایشان را دیده‌ام - ایشان را که پس از آن همه یغما روی صندلی چرخ‌دار به عنوان بیماری ایران را در بدترین روزهای بحرانی ترک کردند، هفده سال خاموش نشستند و هیچ یاد ایران نبودند و اکنون داعیه‌دار این هستند که پیوسته در یاد ایران و یاد ایرانی بوده‌اند و با این قانون اساسی انتخابات آزاد انجام‌شدنی است، مثال‌هایی می‌آورند که به‌کلی پذیرفتنی نیست، همان نغمه‌هایی را ساز می‌کنند که کسانی در درون جمهوری اسلامی برای زینت بساط یکه‌تازی شدن ساز کرده‌اند. بسیار برایم افسوس‌آور می‌باشد؛ ولی شگفت‌آور چندان نیست، چراکه از این گونه کسان همواره باید در انتظار دلالی بود.

گزارشگر: متشکرم، آقای فروهر. به عنوان آخرین پرسش، این پرسش مردم است در واقع.

داریوش فروهر: خواهش می‌کنم.

گزارشگر: این پرسش این است که، با توجه به اختلاس‌های عظیمی که در واقع آبروی هر رژیم را می‌برد و هر رژیمی را با هر قدرتی ساقط می‌کرد، با وجود اینکه مسافرانی که از درون ایران می‌آیند می‌گویند رژیم حتی از سایه‌ی خودش می‌ترسد، با وجود گسترش اختلاف‌ها و تعدد جناح‌های سیاسی و تعدد مراکز قدرت در درون حکومت، این رژیم چطور فرو نمی‌ریزد.

داریوش فروهر: ببینید، به هر حال، این نظام با وحشت‌افکنی، با پدید آوردن حالت اشغال نظامی در بیشتر بخش‌های کشور، به گفته‌ی خودشان در یک هفته پیش، با سه‌میلیون و نیم تن، که به نام «بسیجی» به راه انداخته‌اند، با نیروهای سرکوبگری که هر روز مردم را می‌کشند، به‌رغم تنگناهای بسیاری که دارند، به‌رغم ورشکستگی اقتصادی، به‌رغم بن‌بست سیاست خارجی، به‌رغم تباهی‌های اجتماعی، هنوز پایرجا مانده‌اند؛ ولی بی‌شک، با همبستگی همگانی، این زخم دلخراش در ایران زنجیرشده درمان خواهد گردید.

گزارشگر: سپاس‌گزارم، آقای فروهر. من اولین مصاحبه‌ی زندگی‌تان را برای یک روزنامه، روزنامه‌ی دیواری حزب ملت ایران بر بنیاد پان‌ایران‌یسم، در سال یک‌هزار و سیصد و سی و یک انجام دادم.

داریوش فروهر: بله، بله.

گزارشگر: من همراه با آقای علی مسعودی در آن زمان این روزنامه را درمی‌آوردیم.

داریوش فروهر: بله، همه‌اش را در یاد دارم و هرگز آن روزهای خوب، پرآرزو و پرتکاپو را فراموش نمی‌کنم. امیدوارم همچنان آرمان‌خواه، پرهیجان و کوشا باشید.

گزارشگر: سپاس‌گزارم، آقای فروهر. شب شما خوش در آلمان.

داریوش فروهر: روز شما به خیر، خدانگهدار.